

Proč vyprávět příběhy?

K vyprávění příběhů existuje celá řada dobrých důvodů. Přitom nemusíme mít na mysli jen vyprávění jako kratochvíli pro děti, protože tradičně tomu tak nebylo.

- Příběhy utvrzují totožnost skupin. Naplňují naši potřebu znát své místo a cítit se součástí rodiny spojené proti samotě a drsné realitě života.
- Příběhy pomáhají odpovídat na hluboké otázky duše. Kdo jsem? Kde je Bůh? Proč tady jsem? Jaké je moje místo v tomto světě? Kdy zvítězí dobro? Co se mnou bude, až umřu?
- Příběhy rozněcují emoce a pomáhají vyjadřovat pocity.
- Příběhy dávají nám známému světu smysl a otevírají nás novým myšlenkám, které k nám přicházejí z vnějšku.
- Příběhy mohou sloužit k tomu, aby určovaly hranice a pravidla v rámci komunity a pomáhaly jejím členům navazovat kontakt.
- Spolu s potravou, vodou, vzduchem, láskou, nadějí a vírou má v našem životě i vyprávění své důležité místo. Dost možná je dokonce dospělí se svou bolestí, pýchou, úzkostmi a obavami potřebují více.
- Příběhy mají mocné uzdravující účinky, protože překonávají bariéry předsudků a nenávisti.
- Příběhy ovlivňují náš způsob myšlení.
- Příběhy pomáhají posluchačům poznat vyprávěče, protože během vyprávění odhaluje své nitro.

- Příběhy posluchačům pomáhají pocítit, že se o ně vypravěč zajímá a že patří do skupiny nebo do rodiny.
- Příběhy nás fascinují. Cokoliv nás zaujme, slouží jako účinný nástroj učení.
- Příběhy umožňují prozkoumat případné choulostivé náměty nebo témata, která jsou jinak tabu, protože s názory vyjádřenými v příbězích se mluví nutně nemusí ztotožňovat.
- Příběhy podněcují přemýšlení, fantazii a kreativitu a vedou ke hře, rozhovorům, řešením a k jednání.
- Působivě vyprávěný příběh zůstává s posluchačem dlouhou dobu.
- Příběhy posluchače zvou, aby se do nich vžili. Pokud vezmou vyprávění za své, uspokojí je.
- Příběhy posluchačům umožňují, aby přiznali a vyjádřili své city v bezpečném prostředí.
- Příběhy jsou prostředkem k předávání informací.
- Příběhy nám pomáhají se ztotožňovat se situací jiných lidí, prohlubují náš zájem a naše porozumění druhým.
- Příběhy lze použít k tomu, aby se lidé připravili na obtížné situace, které změní jejich život, jako je stěhování, válka, nemoc, smrt. Dokážou účinně prohloubit naše duševní, tělesné a citové schopnosti, které potřebujeme, abychom se s novou situací vyrovnali.
- Příběhy jsou zdrojem potěšení.
- Příběhy vypravěči umožňují zakusit během vyprávění mocnou sílu příběhu a těšit se z ní. Umožňují mu poznat radost z dobře odvedené práce, z toho, že mu někdo naslouchá a schvaluje, co říká.

A co víc:

- Biblické příběhy vykreslují portrét Boha, který pracuje v životech lidí, a ukazují, co je výsledkem Božího díla.
- Biblické příběhy nám umožňují zkoumat vlastní život a porovnávat jej s životem lidí z příběhu.
- Biblické příběhy ukazují na Boha.
- Biblické příběhy nás obrací k Bohu.

- Biblické příběhy pomáhají dát našemu životu smysl a věčný cíl takovým způsobem, jakým to jiné příběhy nedokážou.
- Biblické příběhy zasahují našeho ducha a podněcují změnu a růst.
- Biblické příběhy sdělují biblickou pravdu.
- Biblické příběhy pěstují víru ve velikého Boha, který ovládá vesmír.
- Biblické příběhy nabízejí naději na spásu.
- Biblické příběhy nás vedou ke chvále a uctívání Boha.
- Biblické příběhy podněcují k modlitbě.
- Biblické příběhy jsou mocné, protože jsou to Boží příběhy.
- Biblické příběhy nás vybízejí k nějaké reakci.

Přesvědčily vás tyto důvody, abyste vyprávěli příběhy?
Doufám, že odpovíte kladně!

Vyprávění dříve a nyní

Vyprávění patří k lidskému pokolení už od nepaměti. Vypravěči byli důležitými a váženými členy rodu, byli nositeli jeho historie a zárukou jeho budoucnosti. Vypravěči patřili často k téže rodině, a aby mohli předávat příběhy z generace na generaci, dlouho a svědomitě se jim učili, podobně jako se jiní učili řemeslu.

Vesnického vypravěče nebo kronikáře, který znal ucelenou historii vesnice a jejích obyvatel, byste už sice na mnoha místech světa hledali marně, ale vypravování a uchovávání příběhů je pro nás dnes stejně důležité jako pro lidi v minulosti. V národě nebo kultuře, z níž vymizely příběhy a jejich vyprávění, přišli lidé ke své i k naší škodě o mnohem více. U některých národů zničily kolonizace a urbanizace kulturu, rodný jazyk, nářečí, obyčej, tradice i folklór. Kdysi se lidé domnívali, že u primitivních národů se nedá hovořit o civilizaci a že nemají nic cenného, co by mohli předávat. Nic ale není vzdálenější pravdě.

V mnoha zemích žili v minulosti potulní vypravěči placení penězi nebo jiným způsobem za to, že vyprávěli příběhy. Poslední dobou se tato tradice v různých koutech světa oživuje. Lidé se znovu rozpomínají na staré příběhy, zachraňují je, objevují je a těší se z nich. Jedno staré rčení tvrdí: „Když zemře starý člověk, jako by vzala za své celá jedna knihovna.“ Mnohé se ztratilo v nenávratnu, ale stále toho ještě zbývá dost, co stojí za vyprávění. V dnešní době se už asi nekonají tak velké rodinné sešlosti, při nichž by se vyprávělo, jako tomu bylo dříve, ale

rádio i televize stále uvádějí v pořadech pro děti různé příběhy a dramatizace. Ve školách, divadlech, kinech, nemocnicích, knihovnách, modlitebnách a komunitních střediscích se také konají různá setkání, při nichž se vypráví. Vyprávěčská tradice se rovněž přizpůsobuje věku elektroniky. Něco se sice touto formou vyprávění ztrácí, ale jak ukazuje surfování po internetu, vypravěči i příběhy v dnešní globální vesnici stále žijí a daří se jim.

Ve světě existuje bezpočet prostředků, jimiž lze příběhy předávat. Některé z nich už bohužel zanikly. Máme zde prostor pro to, abychom se podívali alespoň na několik z nich.

Ságy

Nejznámějšími ságami jsou prozaická vyprávění o životě hrdinů, psaná ve staré norštině. Ty nejlepší z nich byly sepsány na Islandu ve dvanáctém a třináctém století. Strhující vyprávění o dobrodruzích, válkách, putování a jiných činech čerpala ze starodávných skandinávských ústních tradic, včetně smyšlených příběhů o činech norských králů. Patřila k nim například sbírka hrdinských legend z pohanských dob *Heimskringla* od Snorriho Sturlusona, *Sága o Volslunzích* a celé rodinné ságy.

Eposy

Eposy jsou dlouhá poetická vyprávění založená na historii a legendách, velebící ctnosti svých hrdinů. Obsahují celou škálu lidských zkušeností včetně lásky, války, soucitu, sebeobětování, odvahy, zrady, trpělivosti, úcty k starším osobám a hluboké úcty k posvátným věcem.

Ilias a *Odyseea* od Homéra, napsané v osmém století před Kristem v Řecku, představují nejranější eposy západní literatury. K příkladům anglické literatury se řadí staroanglický *Beowulf*, napsaný v osmém století po Kristu, Spencerova *Královna víl* (1589–1596) a Miltonův *Ztracený ráj* (1667). Školení vypravěči četli eposy na slavnostech, výročních trzích, pohřbech a jiných veřejných událostech. Eposy byly velkofilmové své doby. V myslích lidí zůstávaly vykresleny na pozadí plamenů a hřejivé pospolitosti.

Kroniky

Židovské kroniky

Hebrejský název pro biblické Knihy letopisů je *Dibri Hayyamim*, což znamená „události doby“. Jejich řecké pojmenování *Paraleipomena* má zase význam „to, co zbylo“ z knih Královských. Knihy letopisů jsou dvě knihy kronik Starého zákona zahrnující dějiny Judy od stvoření světa do konce babylonského vyhnanství roku 538 před Kristem. Předpokládá se, že je zřejmě ve čtvrtém století před Kristem napsal Ezdráš a že původně tvořily spolu s knihami Ezdráš a Nehemjáš souvislý letopis. Po úvodu, který obsahuje rodopisy od Adama, popisují vládu Davida, Šalomouna a dalších králů, kteří vládli v Judsku, a hovoří se zvláštním důrazem o stavbě chrámu v Jeruzalémě.

Britské kroniky

Britské kroniky sestávají ze dvou knih. První kroniku sestavil Nennius v devátém století po Kristu a čerpal při tom z dochovaných ústních tradic a z irských a římských písemných záznamů. Líčení sahá až k příchodu prvních usedlíků, kteří přišli do Británie po potopě světa. První kronika vysvětluje, odkud pocházejí další evropské národy, a sleduje jejich původ až k Noemovi přes jeho syna Jefeta. Druhou britskou kroniku sepsal ve dvanáctém století Geoffrey z Monmouthu. Jedná se o latinský překlad ranějšího díla, napsaného starodávným britským jazykem. Britské ostrovy zůstaly s největší pravděpodobností až do příchodu raných Britů neobydlené a tato druhá kronika vypráví o dějinách prvních Britů. Pojednává o dobytí Británie Římem a její stránky se uzavírají s posledním starověkým britským králem, jenž zemřel v sedmém století po Kristu.

Irské kroniky

Irské kroniky sledují během dlouhého časového období, počínaje rokem 1484 po Kristu, příchod národů do Irska. Někteří přišli jako vetřelci, jiní jako uprchlíci a všichni si s sebou přinesli vlastní příběhy i dějiny. Díky archeologii a jiným historickým dílům lze více a více sledovat odkazy na tyto kroniky, a tak si ověřovat jejich přesnost.